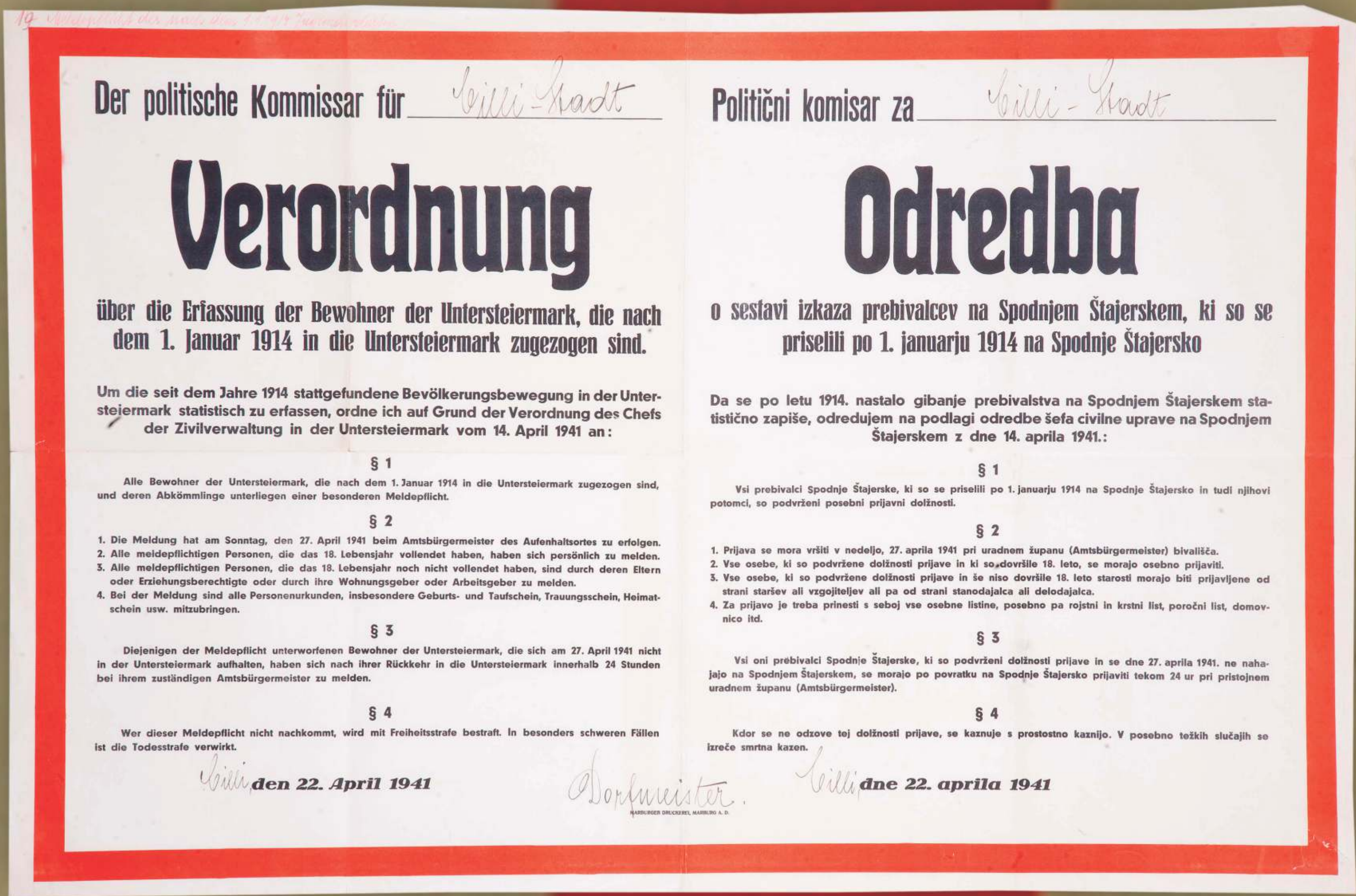
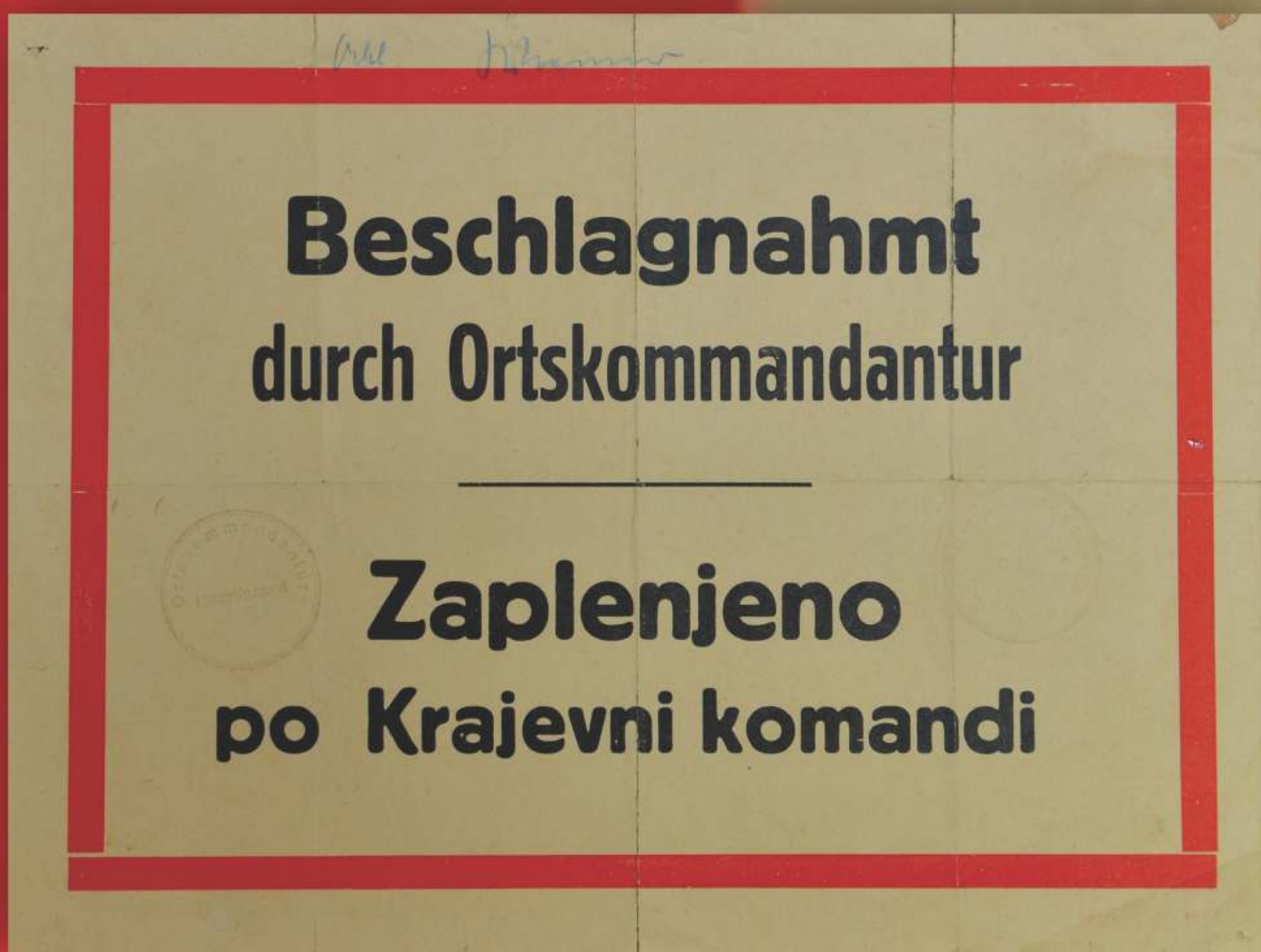

**Odredba o popisu
prebivalstva na
Spodnjem Štajerskem
(hrani MnZC)**

**Označevanje
odvzetega
premoženja
slovenskih družin
(hrani MnZC)**

**Vhod v zbirno
taborišče Rajhenburg
(hrani MnZC)**

DOLGA POT NAZAJ

85. OBLETNICA NACISTIČNE OKUPACIJE IN IZGONA SLOVENCEV

IZGON

Letos mineva 85 let od tragičnih dogodkov, ki so usodno zaznamovali življenja številnih slovenskih družin. Po kapitulaciji Kraljevine Jugoslavije aprila 1941 je bilo slovensko ozemlje okupirano in razdeljeno med Nemčijo, Italijo in Madžarsko. Okupatorji so si prizadevali priključiti zasedena območja svojim državam, zato so že takoj po zasedbi začeli izvajati nasilne raznarodovalne ukrepe.

Nemčija je zasedla območje Spodnje Štajerske, Mežiške doline, Gorenjske, severnega dela Dolenjske ter severozahodnega dela Prekmurja. Prvi ukrepi so bili usmerjeni v izbris vsega, kar je bilo slovenskega: spreminjanje krajevnih in osebnih imen ter priimkov, ukinitvev društev, uničevanje slovenskih knjig ter prepoved slovenskega tiska. V javnih ustanovah je bila uvedena nemščina kot uradni jezik. Kmalu so sledili še drugi raznarodovalni ukrepi: aretacije in izgon narodno zavednih Slovencev skupaj z njihovimi družinskimi člani ter naseljevanje nemških kolonistov na zasedena območja.

Za izvajanje množičnih izgonov so okupacijske oblasti na območju Spodnje Štajerske in Gorenjske ustanovile več zbirnih oziroma »preselitvenih«
taborišč: v meljski vojašnici v Mariboru, na gradu Rajhenburg v Brestanici ter v Škofijskih zavodih v Št. Vidu pri Ljubljani, poleg njih pa tudi številne zbirne centre. Množični izgoni so se začeli junija 1941 in se sistematično nadaljevali tudi v letu 1942. Med izgnanci so bili številni učitelji, duhovniki, izobraženci, priseljenci s Primorske ter drugi pomembni predstavniki slovenskega kulturnega, družbenega in gospodarskega življenja. Izgon je potekal v treh valovih, Slovenci pa so bili prisilno preseljeni na območja Srbije, Hrvaške in Nemčije. Ob tem jim je bilo zaplenjeno vse premoženje.

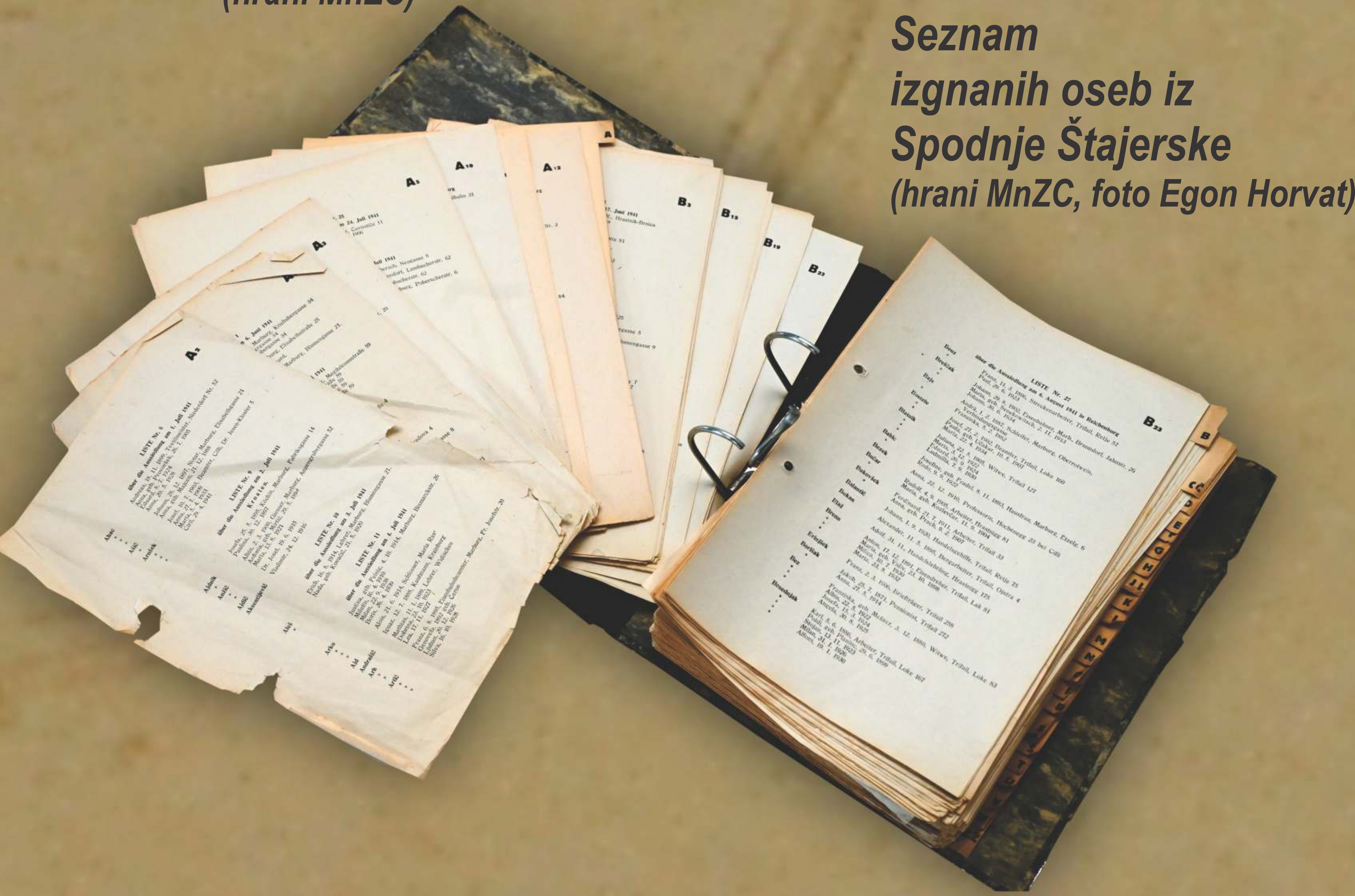
Ti kruti dogodki so globoko posegli v osebna in družinska življenja številnih ljudi. Ob tej obletnici se s spoštovanjem spominjamo vseh žrtev okupacijskega nasilja in prisilnega izgnanstva. Njihovo trpljenje, pogum in neomajna zvestoba slovenskemu narodu ostajajo trajen opomin ter dragocen del naše skupne zgodovinske dediščine. Spomin nanje nas zavezuje, da ohranjamo resnico o teh dogodkih ter vrednote svobode, dostojanstva in narodne pripadnosti prenašamo na prihodnje rodove.

**Skupina izgnancev v Rajhenburgu,
8. november 1941
(hrani MnZC)**

**Taborišče Rajhenburg
(hrani MnZC)**

**Seznam
izgnanih oseb iz
Spodnje Štajerske
(hrani MnZC, foto Egon Horvat)**

*Prihod izgnancev na mariborsko
železniško postajo v začetku julija 1941
(hrani MnZC)*

*Prihod tretjega transporta slovenskih
izgnancev v Arandelovac, 1941
(hrani MnZC)*

PRVI VAL IZGONA je potekal od začetka junija do sredine julija 1941. V 17 transportih so okupacijske oblasti iz Spodnje Štajerske in dela Gorenjske na območje Srbije izgnale približno 6.800 Slovencev, okoli 380 slovenskih duhovnikov skupaj z njihovimi družinskimi člani pa so preselili na območje Hrvaške.

V Srbiji so že konec maja 1941 ustanovili Generalni komite za naseljevanje Slovencev, pozneje pa je skrb za izgnance prevzel komisar za begunce. Prva sprejemna postaja za slovenske izgnance je bila v Arandelovcu, nato pa so jih razporejali v številne kraje po Srbiji: Aleksandrovac, Arandelovac, Arilje, Brus, Čačak, Čuprijo, Gornji Milanovac, Gružo, Gučo, Ivanjico, Jagodino, Kamenico, Kragujevac, Kraljevo, Kruševac, Lazarevac, Mladenovac, Paraćin, Požego, Preljino, Rekovac, Smederevsko Palanko, Topolo, Trstenik, Užice, Valjevo, Varvarin, Veliko Orašje.

Manjši del izgnanih družin so naselili na podeželju pri premožnejših družinah, večina pa je ostala v mestih, kjer so živeli v posebnih kolonijah. Tam so ustanavljali lastne odbore in organizirali skupne kuhinje. Čeprav so bili slovenski izgnanci v Srbiji prijazno sprejeti, so se morali za preživetje zaposliti tako na podeželju kot v mestih. Poskrbljeno je bilo tudi za osnovno šolanje njihovih otrok.

Slovenski izgnanci so se kmalu vključili tudi v odporniško gibanje. Novembra 1941 so oblikovali partizansko četo Ivana Cankarja, ki se je pridružila partizanom v Srbiji. Konec leta 1944 so se izgnanci v Srbiji v sestavi V. slovenskega bataljona vključili v I. udarno krajiško brigado, ki se je borila na sremski fronti.

Slovenski izseljenci v Valjevu
priredijo 24. decembra 1941 ob 15. uri
v prostorih kina „CENTRALA“ svojo

BOŽIČNICO
z deklamacijami, pevskimi in glazbenimi točkami itd.

V čast nam je, da povabimo Vas in Vašo cenjeno družino, da nas kot naš dobrotnik in prijatelj počastite s svojim obiskom na naši prireditvi.

Vstopnine ni.
Prostovoljni prispevki v korist skupne kuhinje se hvaležno sprejemajo.

Odbor

из Словеније у Ваљеву
на дан 24 децембра 1941 у 15 часова
у простору кинотеатра „ЦЕНТРАЛ“ своју

БОЖИЋНИЦУ
са декламацијама, певањем, свирањем итд.

Као нашег добротвора и пријатеља част нам је позвати Вас и Вашу цењену породицу, да нас са Вашом посетом на нашој приредби удостојите.

Улазнице нема.
Добровољни прилози у корист заједничке кухиње примају се са захвалношћу.

Одбор

Izseljenici iz Slovenačke
priređuju na dan 24 decembra 1941 u 15 časova,
u prostorijama kina „CENTRALA“ svoju

BOŽIČNICU
sa deklamacijama, pevskim i glazbenim tačkama itd.

Kao našeg dobrotvora i prijatelja čast nam je pozvati Vas i Vašu cenjenu porodicu, da nas sa Vašom posetom na našoj priredbi udostojite.

Ulaznice nema.
Dobrovoljni priloz u korist zajedničke kuhinje primaju se sa zahvalnošću.

Odbor

*Vabilo Slovenskega odbora
izgnancev na božično
prireditev v Valjevu, 1941
(hrani MnZC)*

*Kuhinja tretjega transporta
slovenskih izgnancev v Paraćinu
(hrani MnZC)*

*Izgnanci v Zaječaru,
na fotografiji
Anton Ingolič in
Janko Orožen,
25. september 1941
(hrani MnZC)*

*Prvi izgnanci iz Celja
(hrani MnZC)*

Obiranje hmelja na pivovarniškem
hmeljišču v Jagodini, 1942
(hrani MnZC)

Skupinska fotografija, nastala za binkošti,
13. junij 1943, Paraćin
(hrani MnZC)

Slovenska mladina v izgnanstvu,
10. september 1944, Valjevo
(hrani MnZC)

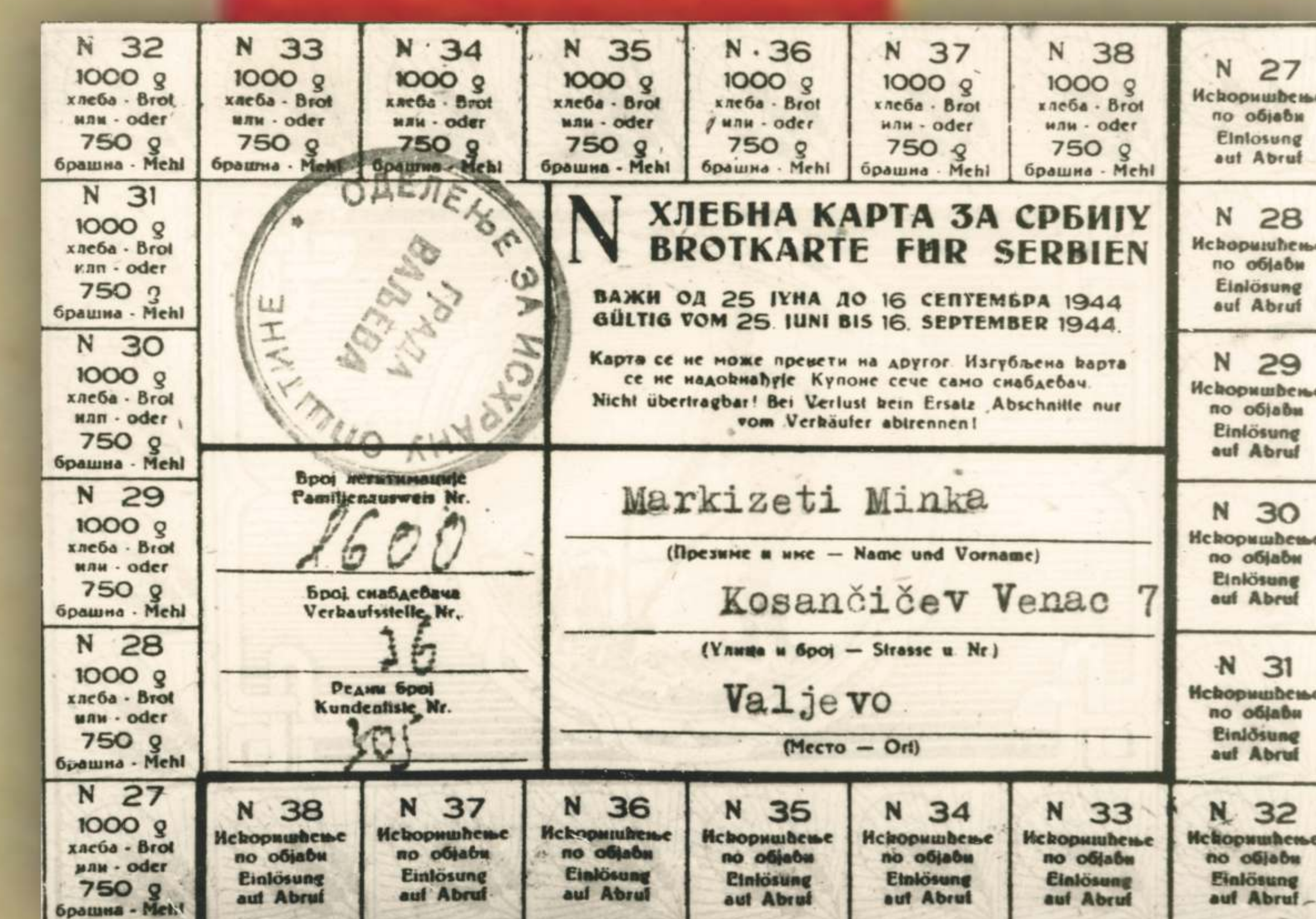

Legitimacija izgnanca
Ferda Primca,
16. april 1942, Čuprija
(hrani MnZC)

Moški pevski zbor slovenskih izgnancev,
ki ga je vodil Josip Šegula, 14. junij 1943,
Valjevo (hrani MnZC)

Živilske karte za kruh,
veljavne od 25. junija
do 15. septembra
1944, Valjevo
(hrani MnZC)

Borci slovenskega bataljona
pred odhodom na bojišče, Šid
(hrani MnZC)

Kolonija slovenskih izgnancev pred skupno menzo ob obletnici prihoda
(med njimi so tudi Celjani), 21. junij 1942, Kruševac
(hrani MnZC)

Pogreb izgnanke, Paraćin
(hrani MnZC)

*Prihod izgnancev v Bjelovar,
2. september 1941
(hrani MnZC)*

*Slovenski izgnanci v Bjelovarju
(hrani MnZC)*

*Celjani v izgnanstvu. Na fotografiji prvi z desne Anton Mužič,
sin primorskih Slovencev, 1941, Bjelovar
(hrani Anton Mužič)*

*Izgnanki Marjana
in Dora Petelinšek,
Donji Mihaljevec
(hrani MnZC)*

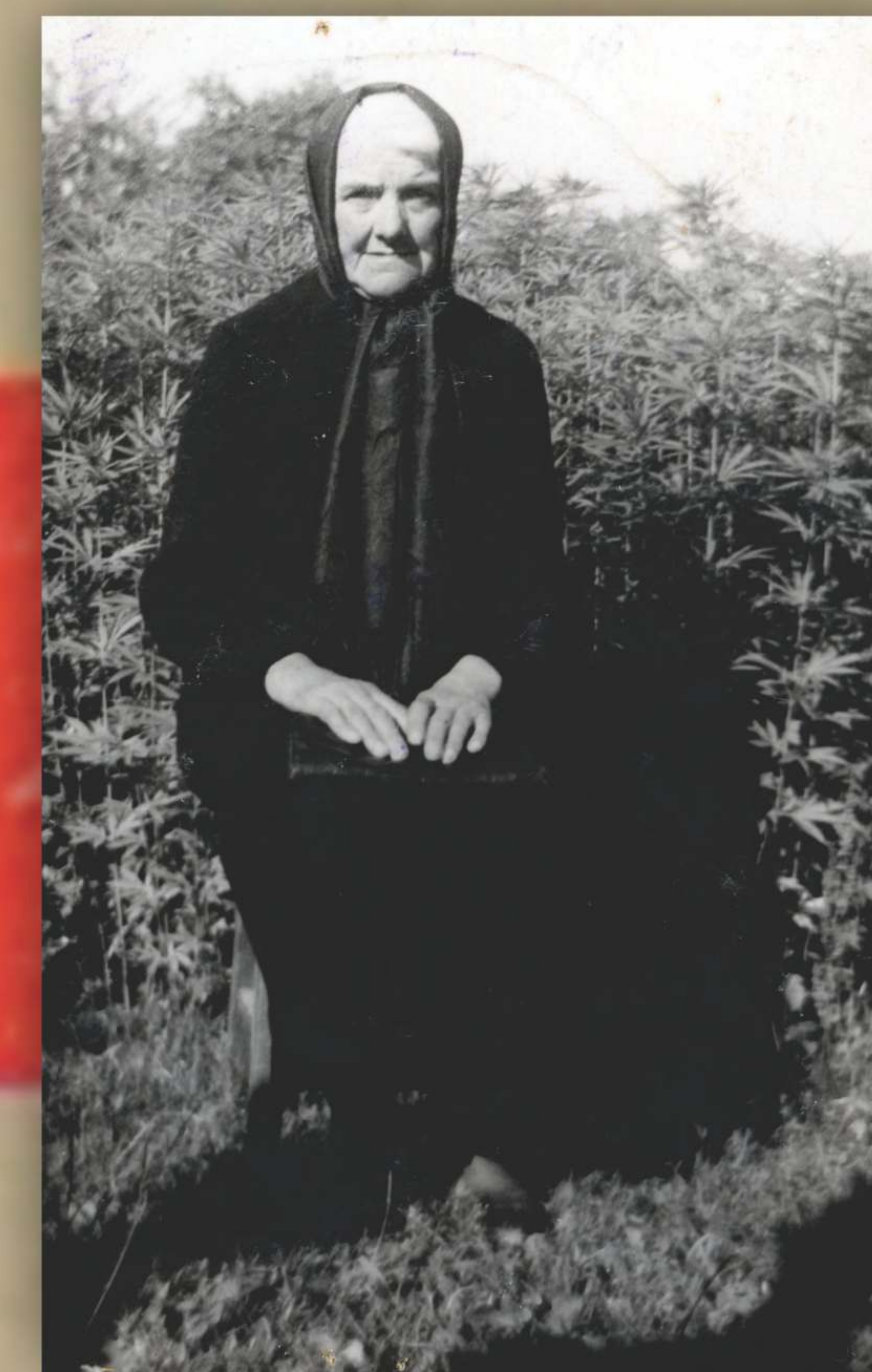
*Družina Borovnik iz
Frankolovega v vasi Marinkovac,
občina Ivanič Grad
(hrani MnZC)*

DRUGI VAL IZGONA je potekal od sredine julija do konca septembra 1941. V 21 transportih so okupacijske oblasti iz Spodnje Štajerske in dela Gorenjske na območje Hrvaške in Bosne izgnale približno 9.960 Slovencev. Med njimi so bili predvsem tisti, ki so se po letu 1914 naselili na Gorenjskem in Spodnjem Štajerskem, večinoma primorski Slovenci.

Takratne hrvaške oblasti so že junija 1941 ustanovile Državno ravnateljstvo za obnovo, katerega naloga je bila organizacija izgona Srbov s Hrvaške ter upravljanje s premoženjem izgnanih Srbov in Judov. V njihove domove so nameravali naseliti slovenske izgnance, vendar je lokalno prebivalstvo temu pogosto nasprotovalo.

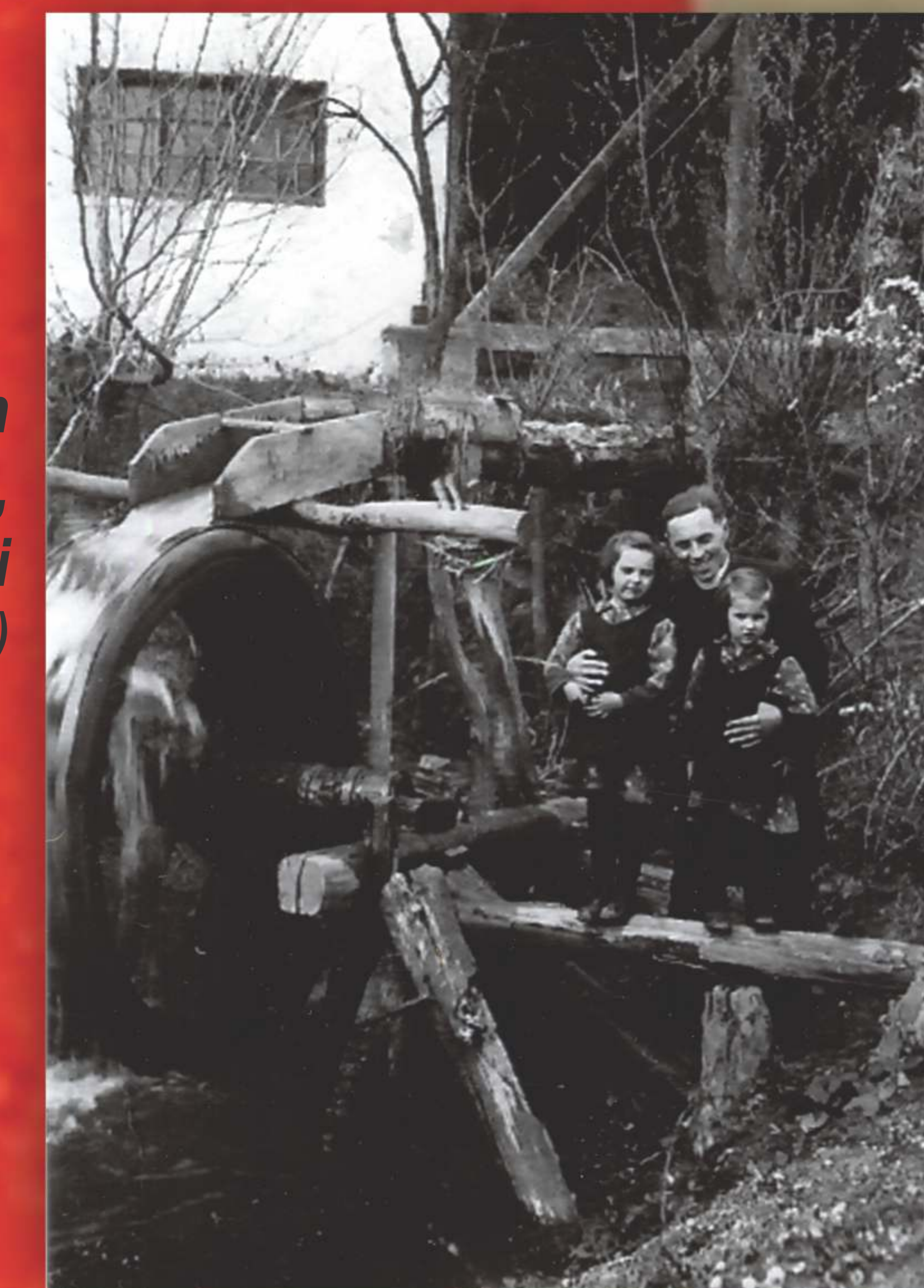
Skoraj vsi transporti slovenskih izgnancev so prispeli v Slavonsko Požego, en transport pa je bil usmerjen v Petrinjo. Od tam so jih razselili v številne kraje, med drugim v Banjaluko, Bjelovar, Bosansko Gradiško, Hrvatsko Dubico, Hrvatsko Kostajnico, Dervento, Đurđenovac, Osijek, Petrinjo, Prijedor, Sanski Most, Sarajevo, Valpovo in Visoko.

V teh krajih so izgnanci večinoma živeli v skupnih nastanitvah, za njihovo oskrbo pa so skrbele lokalne oblasti. Nekateri so bili nameščeni tudi na podeželju. Življenjske razmere na Hrvaškem so bile zelo težke, saj je primanjkovalo hrane, oblačil, obutve in drugih osnovnih življenjskih potrebščin.

*Frančiška in Franc Špacapan (primorska Slovenca)
izgnana v kraj Lekenik na Hrvaškem
(hrani vnukinja Bogomira Puncer)*

*Sestri Bremec in
slovenski župnik Janko Kotnik,
Radoboj pri Krapini
(hrani Nada Jež Bremec)*

*Skupina slovenskih
izgnancev z napisi krajev
kamor so bili izgnani
(hrani MnZC)*

**Organizacija Prešernove
proslave slovenskih
izgnancev v svobodnem
Kruševcu (hrani MnZC)**

NI ODOR JEDINSTE NARODNO OŠTOBILNICE PRONTE

opisna - Polna dovolilnica št. 144.

in tabeľna u domovinu,
Federalne literarne, Minister
st. 1957 od št. V. 1945

sa ermiter slovenskih inštelencov u domovinu,
i dana u odobrenje Federalne literarne, Minister
stvo umetništva psokva Br. 1577 od št. maja 1945

te 2 1 n e r

ina

2. 1.

priznanje

inšt. MHN 144

amitue
publie

o 144

u

zabranjenost

salutis sa imenovanim
otuloj u imenovanim

Marjina roj. 1904

amca " 1904

ro int 144

ro 144

ro (v)
ro (v)

ine i cirilne pisati, da istu imenovanim (na) u svet,
ine i cirilne pisati, da imenovani predo na roko.

SMRT FAŠIZMI – SLOJODA NARODU!

Scholar: SMOJNOF - A Osijak

Jakovina

na bez grava na površini.
izgleda bez grava na površini.

(Fida Delak)

**Božena Orožen,
Pot domov iz Srbije
leta 1945, tipkopolis
(hrani MnZC)**